

לְאֶתְשׁוּטָא בְּעֵלְמָא וְנִבְקוּ מִגּוּ גּוּפָא, לָאוּ כָּל
נִשְׁמָתָא וְנִשְׁמָתָא סְלָקָא וְשִׁטָּא לְמַחְזֵי בִּיקָר סִבְר
אִפִּי דַעֲתִיק יוֹמוֹן, אֶלְא כְּמָא דְאֶתְמַשִּׁיךְ תְּדִיר וּכְפּוּם
עוֹבְדֵי הָכִי נִשְׁמָתִיהָ סְלָקָא.

אִי אֶסְתָּאב אִיהוּ נָאִים וְנִשְׁמָתָא נִפְקָא וְכָל אֵינּוֹן
רוּחִין מְסַאֲבוֹן נִקְטִין לָהּ וְאֶתְדַבְּקַת בְּהוּ בְּאֵינּוֹן
בְּרַגְיָן תַּתְּאִין דְּשִׁטִּין בְּעֵלְמָא וְאֵינּוֹן מוֹדִיעִין לָהּ
מַלְיָן דְּאֵינּוֹן קְרִיבִין לְמִיתֵי בְּעֵלְמָא, וְלִזְמִנִּין דְּמוֹדְעִין
לָהּ מַלְיָן כְּדִיבּוֹן וְחִיבּוֹן בָּהּ וְהָא אוּקְמוּתָּהּ.

וְאִי זָבִי בַר נֶשׁ פֶּד אִיהוּ נָאִים, וְנִשְׁמָתִיהָ סְלָקָא
אֶזְלָא וְשִׁטָּא וּבְקַעָא בֵּין אֵלִין רוּחִין מְסַאֲבוֹן,
וּכְלָהּוּ מְכַרְיִזִין וְאֶמְרִין, פִּנּוֹן אֶתְר פִּנּוֹן, לָאוּ דָּא
מְסַטְרָנָא, וְאִיהִי סְלָקָא בֵּין אֵינּוֹן קְדִישִׁין וּמוֹדְעֵי לָהּ
מְלָה חֲדָא דְקָשׁוּט.

לשון הקודש

שְׁמֵשׁוּטָמֹת בְּעוֹלָם, וְהֵם מוֹדִיעוֹת לָהּ
דְּבָרִים שְׁקֵרוּבִים לְבֵא לְעוֹלָם. וְלַפְעָמִים
שְׁמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים כּוֹזְבִים וְצוֹחֲקִים
עָלֶיהָ, וְהֵרִי פְרָשׁוּהָ.

וְאֵם זוֹכָה אָדָם, כְּשֶׁהוּא יֵשֵׁן וְנִשְׁמָתוֹ
עוֹלָה, הוֹלְכֶת וְשֹׁמֶה וּבּוֹקֵעַת בֵּין
הַרוּחוֹת הַטְּמְאוֹת הַלְלוֹ, וּכְלָם מְכַרְיִזִים
וְאוֹמְרִים: פִּנּוֹן מְקוּם, פִּנּוֹן. זֶה אֵינּוּ מְצַדְנֵנוּ!
וְהִיא עוֹלָה בֵּין אוֹתָם הַקְּדוּשִׁים,

הַזֶּה, כְּשֶׁאָדָם יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ וְהַנְּשָׁמוֹת
צְרִיכוֹת לְשׁוּטָט בְּעוֹלָם וְיִצְאוּ מִתּוֹךְ
הַגּוּף, אֵין כָּל נִשְׁמָה וְנִשְׁמָה עוֹלָה
וּמִשׁוּטָט לְרֵאוֹת בְּכַבוֹד סִבְר פִּנּוֹ
עֲתִיק הַיָּמִים, אֶלְא כְּמוֹ שְׁנַמְשֵׁךְ תְּמִיד
וּכְפִי הַמַּעֲשִׂים, כִּדְ נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה.

אֵם נְטָמָא – הוּא יֵשֵׁן וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת,
וְכָל אוֹתָן רוּחוֹת טְמְאוֹת לוֹקְחוֹת אוֹתָהּ,
וְנִדְבְּקַת בְּהוּ בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת

וְכַד נִחַתָּא כָּל אֵינֹן חֲבִילִין טְרִיקִין בְּעָאן
 לְאַתְקַרְבָּא בַּתְּדָה לְמַנְדַּע חֵהִיא מְלָה, וְאֵינֹן
 מוֹדְעִין לָהּ מְלִין אַחֲרֵינִין, וְחֵהִיא מְלָה דְנִטְלָא גּוֹ
 אֵינֹן קְדִישִׁין בֵּין אֵינֹן (דף קל ע"ב) אַחֲרֵינִין אִיהוּ כְּעִבּוּרָא
 גּוֹ תִּיבְנָא. וְהֵאֵי (מֵאֵין) אִיהוּ דְזָכִי וַתִּיר בְּעוֹד דְּאִיהוּ
 קָאִים וְנִשְׁמַתָּא קִימָא בְּהֵאֵי עֲלֵמָא.

בְּגוֹזְנָא דָּא כִּד נִפְקִין נִשְׁמַתִּין מִגּוּפָא מֵהֵאֵי עֲלֵמָא,
 בְּעָאן לְסִלְקָא, וְכַמְּה תִרְעִין חֲבִילֵי טְהִירִין
 קִימֵי, (ו) אֵי אֵינֹן מִסְטְרִייהוּ בְּלָחוּ אַחֲדִין בְּהוּ בְּאֵינֹן
 נִפְשָׁאן וּמְסִרֵי לֹון בִּידָא דְדוּמָה לְאַעֲלָא לֹון בְּגִיתָנִם.

וּלְבַתֵּר סִלְקֹן וְאַחֲדֹן בְּהוּ וְאֵינֹן נְטִילֵי לְהוֹן וּמְכַרְזֵי
 בְּהוּ אֵלִין אֵינֹן דְּעֵבְרוּ עַל פְּקוּדֵי
 דְּמֵאֲרִיהוֹן, וְכֵן שְׁטִיין בְּכָל עֲלֵמָא. וּלְבַתֵּר מְהֵדְרֵי לְהוּ

לשון הקודש

ומודיעים לה דבר אחד אמת. וּכְשִׁינְרִדְתָּ, כָּל אוֹתָם מִחֲנוֹת שֶׁל עֶרְבּוֹב רוּצִים לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיהָ לְדַעַת אוֹתוֹ הַדָּבָר, וְהֵם מוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים אַחֲרִים. וְהַדְּבָר הַהוּא שְׁנוּטְלֵת בְּתוֹךְ אוֹתָם קְדוּשִׁים בֵּין אוֹתָם הָאֲחֵרִים הוּא כְּתוּבָאָה בְּתוֹךְ הַתְּבָנִין. וְזֶה (מִי) הוּא זוֹכֵה יוֹתֵר בְּעוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד וְהַנְּשֻׁמָּה עוֹמֶדֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה.

כְּמוֹ כֵּן בְּשִׁינְצָאוֹת הַנְּשֻׁמוֹת מִהַגּוֹף מִהַעוֹלָם הַזֶּה, רוּצוֹת לְעֵלוֹת, וְכַמְּה שׁוֹמְרֵי הַפֶּתַח וּמִחֲנוֹת מְזִיקִים נִמְצְאִים. אִם הֵם מַעֲדִים - כָּלֵם אוֹחֲזִים בָּהֶם בְּאוֹתָן הַנְּפִשׁוֹת, וּמוֹסְרִים אוֹתָם בְּיַד דוּמָה לְהַכְנִיסָם לְגִיתָנִם.

וְאַחֵר כִּד עוֹלוֹת וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְהֵם נוֹטְלִים אוֹתָם, וּמְכַרְזִים בָּהֶם: אֵלֹן הֵם שְׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת רַבּוֹנָם. וְכֵן מְשׁוֹטְטוֹת

לְגִיהֶנָּם, וְכֵן עַד תְּרִיסָר יָרְחֵי. לְבַתָּר תְּרִיסָר יָרְחֵי
מִשְׁתַּכְּבִי בְּהוּא אֶתְר דְּאֶתְחַזִּי לֹון. אֵינֹון נִשְׁמַתִּין
דְּזָכוּ סְלָקֵי לְעֵילָא כְּמָה דְּאֶתְמַר וּזְכָאן בְּדוּכְתִיחֹו.

תָּא חֲזִי, זְכָאִין אֵינֹון צְדִיקָא דְּאֶתְגְּנִיזִי לְהוּ כְּמָה
טָבִין לְהוּא עֲלֵמָא, וְלִית אֶתְר פְּנִימָאָה בְּכָל
אֵינֹון בְּאֵינֹון דִּידְעֵי רָזָא דְּמֵאֲרִיחֹון וַיְדַעֵי לְאֶתְדַבְּקָא
בְּהוּ בְּכָל יוֹמָא, עַל אֲלִין פְּתִיב, (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאֶתָה
אֱלֹהִים זוֹלַתְךָ, יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ.

מָאִי לְמַחְפָּה לוֹ, כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר (איוב לב) חֲפָה אֶת
אֵיזֹב בְּדַבָּרִים. וְאֲלִין אֵינֹון דְּדַחֲקִין לְמַלְאָה
דְּחַכְמָתָא, וְדִיִּיקִין לָהּ, וּמַחְפָּאן לָהּ לְמַגְדַּע בְּרִירָא
דְּמַלְאָה, וְאֶשְׁתַּמּוּדְעָא לְמֵאֲרִיחֹון, אֲלִין אֵינֹון דְּמֵאֲרִיחֹון
מִשְׁתַּבַּח בְּהוּן בְּכָל יוֹמָא, אֲלִין אֵינֹון דְּעָאֲלִין בֵּין
עֲלָאִין קְדִישִׁין, וְאֲלִין עָאֲלִין כָּל תְּרַעֵי דְלְעֵילָא וְלִית

לשון הקודש

סוד רבונם ויודעים לדבק בהם בכל יום.
על אלו פתוב (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאֶתָה
אֱלֹהִים זוֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לוֹ.

מַחְפָּה זֶה לְמַחְפָּה לוֹ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לב)
חֲפָה אֶת אֵיזֹב בְּדַבָּרִים. וְאֵלּוּ הֵם
שְׂדוּחֲקִים לְדַבָּר שֶׁל חֲכָמָה וּמְדִיקִים
אוֹתָהּ וּמַחְכִּים לְדַעַת אֶת בְּרִיר הַדַּבָּר,
וְהֵם מְכָרִים לְרַבּוֹנָם. אֵלּוּ הֵם שְׂרַבּוֹנָם
מִשְׁתַּבַּח בְּהֵם בְּכָל יוֹם. אֵלּוּ הֵם

בְּכָל הָעוֹלָם. וְאַחַר כֵּן מַחְזִירִים אוֹתָם
לְגִיהֶנָּם, וְכֵן עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשִׁים.
אַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשִׁים הֵם שׁוֹכְכִים
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוּי לָהֶם. אוֹתָם
הַנְּשַׁמּוֹת שׁוֹכְבוּ עוֹלוֹת לְמַעְלָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּתְבָאָר, וְזוֹכוֹת בְּמִקְוֹמוֹתֵיהֶם.

כֹּאֵן רָאָה, אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁנִּגְנְזוּ לָהֶם
כְּמָה טוֹבוֹת לְעוֹלָם הַהוּא, וְאֵין מְקוֹם
פְּנִימִי בְּכָל אוֹתָם כְּאוֹתָם שְׂיֹודְעִים אֶת

מֵאֵן דְּיִמְחֵי בִּידְהוֹן, זַפְּאָה חוֹלְקֵיהוֹן בְּעֵלְמָא דִּין
וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

תָּא חַזִּי, אַבְרָהָם עָאל לְמַנְדַּע וּלְאַתְדַבְּקָא בְּמֵאֲרִיָּה
בְּדַקָּא יָאוֹת לְבַתָּר דְּאַקְדִּים עוֹבְדֵי בְּקַדְמֵיתָא,
וְזָכָה בְּאַיְנוֹן יוֹמִין עֲלָאִין, וְאַתְפְּרֹךְ מֵאַתְרַּךְ דְּכָל בְּרַכָּאן
נְפְקֵי מִתַּמּוֹן, דְּכַתִּיב וַיִּי בְרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. מָאִי
בְּכָל. אֶתְרַּךְ דְּנִהָרָא דְּלֹא פִּסְקֵי מִיּוֹמֵי לְעֵלְמִין.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא תָּא חַזִּי, דְּאַבְרָהָם לָא בְּעָא
לְאַתְעָרְבָא בְּנָשִׁי עֵלְמָא וּלְאַתְדַבְּקָא בְּשָׂאֵר
עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּגִין דְּנִשְׁיָא דְשָׂאֵר
עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת אֵינוֹן סְאֲבִין
לְגוּבְרֵיהוֹן וּלְאַיְנוֹן דְּמִתְדַבְּקוֹן בְּהוֹן, בְּגִין דְּכֵד אַבְרָהָם
יָדַע חֲכָמְתָּא, יָדַע עֲקָרָא וְשָׂרְשָׂא וּמֵאֵן אֶתְרַּךְ נְפְקֵי

לשון הקודש

את אברהם בכל. מה זה בכל? המקום של הגר שאין פוסקים מימיו לעולמים. אמר רבי חייא, בא ראה שאברהם לא רצה להתערב עם נשות העולם ולהדבק בשאר העמים עובדי כוכבים ומזלות, משום שנשות שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות הם מטמאות את הגברים שלהם ולאותם שנדבקים בהם. משום שכשאברהם ידע את החכמה,

שנכנסים בין עליונים קדושים, ואלו נכנסים בכל השערים שלמעלה, ואין מי שימחה בידם. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

בא ראה, אברהם נכנס לדעת ולהדבק ברבנו בראוי לאחר שהקדים את מעשיו שבראשונה, וזכה לאותם הימים העליונים, והתפרך מהמקום שכל הנברות יוצאות משם, שכתוב וה' ברך

**וְשִׁטְיִין רוּחֵי מְסֻאֲבִין בְּעֵלְמָא, וְעַל דָּא אוּמֵי לְעַבְדֵיהּ
דָּלָא יִסַּב אֶתְתָּא לְבִרְיָה מִשְׁאָר עֲמִין.**

מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם

וַיְהִיו. רַבְּנָן פְּתַחֵי בְּהַאי קָרָא, (שיר השירים ז) לְכֹה דוּרֵי נִצָּא הַשְּׂדֵה
נְלִינָה בַּכְּפָרִים. תָּנוּ רַבְּנָן הַיּוֹצֵא לְדֶרֶךְ יִתְפַּלֵּל שְׁלֹשׁ
תְּפִלוֹת, תְּפִלָּה שֶׁהִיא חוֹבָה שֶׁל יוֹם. וְתְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁהוּא
עוֹשֶׂה. וְתְּפִלָּה שֶׁיִּחְזוֹר לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם. וְלִימָא לְהוּ לְהַנִּי שְׁלֹשָׁה,
אֲפִילוּ בְּאַחַד יָכִיל לְמַעַבְדֵיהּ, דְּתַנִּינָן כָּל שְׁאֵלוֹתָיו שֶׁל אָדָם יָכִיל
לְמַכְלִילֵיהוּ בְּשׁוֹמַע תְּפִלָּה.

**אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּל עוֹבְדוֹי דְּבַר נֶשׁ פְּתִיבִין בְּסַפְרָא, הֵן טַב הֵן
בִּישׁ, וְעַל כֵּלְהוֹן עֲתִיד לְמִיתָן דִּינָא, דְּתַנִּינָן אָמַר רַב יְהוּדָה
אָמַר רַב, מָאִי דְכַתִּיב, (תהלים קלט) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיְךָ, אוֹתָם הַדְּבָרִים
שֶׁעָשָׂה הַגּוֹלָם שְׂאִינוּ מִשְׁנִיחַ בְּעוֹלָם הַבָּא, כּוֹלָם רָאוּ עֵינַיְךָ שֶׁעֵינַתָּ
בָּהֶם. וְעַל סַפְרָךְ כּוֹלָם יִכְתְּבוּ, לִיתָן עֲלֵיהֶם דִּין וְחֶשְׁבוֹן לְעוֹלָם הַבָּא,
הַלְּכָךְ יִקְרִים אָדָם תְּפִלָּתוֹ תָּמִיד וַיִּזְעִיל לֵיהּ.**

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

לְעִשׂוֹתוֹ, שֶׁשְׂנִינּוּ, כָּל שְׁאֵלוֹתָיו שֶׁל אָדָם
יָכוֹל לְכַלֵּל אוֹתָן בְּשׁוֹמַע תְּפִלָּה.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל אָדָם
כְּתוּבִים בְּסַפֵּר, הֵן טוֹב וְהֵן רַע, וְעַל
כֵּן עֲתִיד לְתַת אֶת הַדִּין. שֶׁשְׂנִינּוּ, אָמַר
רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַה שֶׁכְּתוּב (תהלים
קלט) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיְךָ – אוֹתָם הַדְּבָרִים
שֶׁעָשָׂה הַגּוֹלָם, שְׂאִינוּ מִשְׁנִיחַ בְּעוֹלָם
הַבָּא, כָּלָם רָאוּ עֵינַיְךָ שֶׁעֵינַתָּ בָּהֶם. וְעַל
סַפְרָךְ כָּלָם יִכְתְּבוּ – לִתָּן עֲלֵיהֶם דִּין
וְחֶשְׁבוֹן לְעוֹלָם הַבָּא. הַלְּכָךְ יִקְרִים אָדָם
תְּפִלָּתוֹ תָּמִיד וַיִּזְעִיל לוֹ.

יָדַע הָעֶקֶר וְהַשֶּׁרֶשׁ, וּמֵאִיזָה מְקוֹם
יוֹצֵאוֹת וּמְשׁוֹמְטוֹת רוּחוֹת מְמֵאוֹת
בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן הַשְּׁבִיעַ אֶת עַבְדּוֹ שֶׁלֹּא
יִקַּח אִשָּׁה לְכַנּוּ מִשְׁאָר הָעַמִּים.

מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם

וַיְהִיו. רַבּוֹתֵינוּ פְּתַחוּ בְּפִסּוּק הַזֶּה (שיר ז)
לְכֹה דוּרֵי נִצָּא הַשְּׂדֵה נְלִינָה בַּכְּפָרִים.
שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, הַיּוֹצֵא לְדֶרֶךְ יִתְפַּלֵּל שְׁלֹשׁ
תְּפִלוֹת: תְּפִלָּה שֶׁהִיא חוֹבָה שֶׁל יוֹם,
וְתְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה,
וְתְּפִלָּה שֶׁיִּחְזוֹר לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם. וַיֹּאמֶר
אֶת הַשְּׁלֹשָׁה הָאלוּ, אֲפִילוּ בְּאַחַד יָכִיל

אמר רבי יצחק אין אדם עושה עבירות אלא מי שהוא גולם ולא אדם, והיינו שהוא דלא מסתכל בנשמתא קדישא, אלא כל עובדי כהאי בעיא דלא משנחת ולא ידעת. אמר רבי בון, וכי גולם מתקרי דוד דאמר האי פסוקא.

אמר לו רבי יצחק אדם הראשון אמרו, גלמי ראו עיניך, קודם שזרקת בי נשמה, ראו עיניך למעבד בדיוקני בני נשא דדמו לי. ועל ספרך כלם יכתבו, מאן אינון. ימים יוצרו, כהאי עורה דידי. ולא אחד בהם דלא אשתאר חד מנהון.

אמר רבי בון, למה. אמר ליה תא חזי, פלהו דדמו ליה או ברמיזא דיליה, לא מתו במיתת נפשחון, וכלהו לקו בכהוא עניינא ממש.

תא חזי, אמר רבי יהודה דיוקניה דאדם הראשון ושפירותיה הוה בזהרא דרקיעא עלאה דעל גבי שאר רקיעי, וככהוא גהורא דגניז קדשא בריך הוא לעדיקייא לעלמא דאתי, וכל אינון דהוו רמיזא ביה מדיוקניה דאדם הראשון ביה לקו ומיתו. **דכך** אורחוי דקודשא בריך הוא, יחיב עותרא לבר איניש, למה,

לשון הקודש

אמר רבי בון, למה? אמר לו, בא ראה, כלם שדמו לו או ברמזו שלו, לא מתו במיתת נפשם, וכלם לקו באותו ענין ממש.

בא ראה, אמר רבי יהודה, דמותו של אדם הראשון ויפיו הוה בזהר הרקיע העליון שעל גבי שאר הרקיעים, וכאותו האור שגניז הקדוש ברוך הוא לעדיקים לעולם הבא. וכל אותם שהיו רמוזים בו מדמותו של אדם הראשון, בו הם לקו ומתו.

שכך דרכו של הקדוש ברוך הוא -

אמר רבי יצחק, אין אדם עושה עברות אלא מי שהוא גולם ולא אדם, והיינו אותו שלא מסתכל בנשמה הקדושה, אלא כל מעשיו כבהמה הזו שאין משנחת ואין יודעת. אמר רבי בון, וכי גולם נקרא דוד שאמר את הפסוק הזה? **אמר** לו רבי יצחק, אדם הראשון אמרו, גלמי ראו עיניך. קדם שזרקת בי נשמה, ראו עיניך לעשות בדמותי בני אדם שידמו לי. ועל ספרך כלם יכתבו, מי הם? ימים יצרו, בצורה הזו שלי. ולא אחד בהם, שלא נשאר אחד מהם.

לְמִינָן עֲנִיין וְלַמַּעֲבָד פְּקוּדוּי. לֹא עֶבֶד הָאִי וְאַתְנָאִי (וְאִי אֲתִנְלִיא בֵּיהּ) בְּהָהוּא עוֹתְרָא, בֵּיהּ יִלְקִי דְכִתְיִב, (קהלת ה) עֵשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעְלִין לְרַעְתּוֹ. יְהִיב לִיהּ בְּנִין, לְפָחָה, לְמִילָף לְהוּ אֹרְחֵי דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלַמִּיטְר פְּקוּדוּי כְּדָאֲמֹר בְּאַבְרָהָם (בראשית יח) כִּי יִדְעִיתּוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יַעֲזֹב אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרַךְ יִי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְגו'. לֹא עֶבֶד הָאִי וְאַתְנָאָה בְּהוּ, בְּהוּ לְקִי דְכִתְיִב, (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְגו'. וְכֵן בְּהָאִי גְוֹנָא כִּד יְהִיב קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשִׁירוֹתָא טָבָא עֲלָאָה דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן לְהוּ, לְפָחָה, בְּנִין לְמִיטְר פְּקוּדוּי וְלַמַּעֲבָד רַעוּתִיהּ, לֹא עֶבְדוּ כְּדִין אֶלְא אֲתִנְאֹו בֵּיהּ. בֵּיהּ לְקוּ בְּהָאִי שְׁפִירוֹתָא.

אָמַר רַב יְהוּדָה, כִּד בְּרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, הָוָה גּוֹלָם עַד לֹא זָרִיק בֵּיהּ נִשְׁמָתָא, וְקָרָא לְהוּא מְלֹאכָא דְהוּא מְמוּנָה עַל דְיוֹקְנָא דְבְנֵי נִשְׂא, וְאָמַר לוֹ עֵינִין וְעַר בְּדִיוֹקְנָא דְדִין שִׁיתָא בְּנֵי נִשְׂא, הָדָא הוּא דְכִתְיִב, (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בְּדַמּוֹתוֹ כַּעֲלָמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, כְּלוֹמַר שִׁיתָא.

לשון הקודש

הוא מיפי טוב עליון של אדם הראשון להם, למה? כדי לשמר מצוותיו ולעשות רצונו. לא עשו כך אלא התנאו בו – בו לוקים, ביפי הוה.

אָמַר רַב יְהוּדָה, בְּשִׁבְרָא תְּקוּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, הָיָה גּוֹלָם טָרָם שְׁזַרְק בוֹ נִשְׁמָה, וְקָרָא לְאוֹתוֹ הַמְּלֹאכֶה הַמְּמֹנָה עַל צוּרוֹת בְּנֵי אָדָם, וְאָמַר לוֹ: עֵינִין וְעַר בְּדַמּוֹת הֵזוּ שִׁשָּׁה בְּנֵי אָדָם. זְהוּ שְׁכִתּוּב (בראשית ה) וַיּוֹלֶד בְּדַמּוֹתוֹ כַּעֲלָמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, כְּלוֹמַר שִׁשָּׁה שְׁשׁ.

נותן עשר לאדם, למה? לזון את העניים ולעשות מצוותיו. אינו עושה את זה ומתנאה וואם נתגלה בו בעשר ההוא – בו ילקה, שכתוב (קהלת ה) עֵשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעְלִין לְרַעְתּוֹ. נותן לו בנים, למה? ללמד אותם דרך הקדוש ברוך הוא ולשמר מצוותיו, כמו שאמר באברהם (בראשית יח) כִּי יִדְעִיתּוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יַעֲזֹב אֶת בְּנָיו וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרַךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְגו'. הוא לא עושה את זה ומתנאה בהם – בהם הוא לוקה, שכתוב (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְגו'. וכן כמו זה, בשנותן הקדוש ברוך

אמר רבי יצחק מההוא עפרא מפשא דאתברי אדם הראשון נסיב קדשא בריך הוא לאתבראה אלין שיתא, וקרא ליה שת, שיתא, הדא הוא דכתיב ויולד בדמותו בצלמו מאותה העיסה שנברא הגולם שלו, ועל כך נאמר גלמי ראו עיניך ועינת בו לעשות (ר"א ל"ג ב) דדאמו ליה. ועל ספרך פלם יפתבו, מאן אינון, פלהו דלא נטרו מאי דיהב קדשא בריך הוא לון ואתטרדו מן עלמא (ואתדנו בההוא דינא).

התנן התם אמר רב יהודה אמר רב אשפחנא דתלת מטין הוי ליליא, וכל חד וחד אית עניינא דקודשא בריך הוא בבר נש. כד נפיק נשמתיה מיניה ואשתאר ההוא גולמא נאים על ערסיה, ונשמתיה סלקא בכל ליליא קמי קדשא בריך הוא, אמר רבי יצחק אי זפאה היא חדאן עמה, ואי לא דחיין לה לבר. אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב, (שיר השירים ה) השפעתני אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני.

אמר רבי פנחס אמר רבי יהודה השפעתני אתכם בנות ירושלים הנשמה אומרת לאותם הנשמות הזוכות ליפנים לירושלים

לשון הקודש

מצאנו ששלוש משמרות הוא הלילה, ולכל אחד ואחד יש ענין לקב"ה באדם, כשיצאת נשמתו ממנו ונשארו אותו גלם ישן על משתו, ונשמתו עולה בכל לילה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר רבי יצחק, אם היא צדיקה – שמחים עמה, ואם לא – דוחים אותה החוצה. אמר רב יהודה אמר רב, מה שכתוב (שיר ה) השפעתני אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני.

אמר רבי פנחס אמר רבי יהודה,

אמר רבי יצחק, מאותו עפר מפשא שנברא אדם הראשון, לקח הקדוש ברוך הוא לברא את ששת אלה, וקרא לו שת שש. זהו שכתוב ויולד בדמותו בצלמו, מאותה העסה שנברא הגולם שלו. ועל כך נאמר גלמי ראו עיניך, ועינת בו לעשות ובו שדומים לו. ועל ספרך פלם יפתבו, מי הם? פלם שלא שמרו מה שנתן הקדוש ברוך הוא להם ונטרדו מן העולם ונדדו באותו הדיון.

אמר רב יהודה אמר רב,

של מעלה, והם הנקראות בנות ירושלים על שזוכות ליפנס שם, ולפיכך הנשמה אומרת להם השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי דא קדשא בריך הוא. רב אמר זה זיו אספקלריאה של מעלה. מה תגידו לו שחולת אהבה אני, להנות מזיו שלו ולהסתופף בצלו.

רב הונא אמר שחולת אהבה אני, אותה התשוקה והכסוף שפספתי בעולם על הכל לפיכך אני חולה. רבי יהודה אמר זו אהבה שאוהבת הנשמה לגוף, דכיון שנשלים קצו של גוף אותם הימים שנגזרו עליו כמה דאת אמר ויהיו חיי שרה, מה כתיב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו'.

אמר רב יהודה אמר רב מה כתיב בפסוק קודם זה דכתיב ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען.

רבי יצחק אמר רבי יוחנן ברא קדשא בריך הוא לאדם והכנים בו ארבעה דברים הנחלקים בגוף. אמר רבי יהודה המחופרים בגוף. רבי יצחק אמר הנחלקים בגוף שהם חולקים להתפרש כל

לשון הקודש

בעולם על הכל, לפיכך אני חולה. רבי יהודה אמר, זו אהבה שאוהבת הנשמה לגוף. שפיון שנשלים קצו של גוף, אותם הימים שנגזרו עליו, כמו שנאמר ויהיו חיי שרה, מה כתוב? ויקם אברהם מעל פני מתו וגו'.

אמר רב יהודה אמר רב, מה כתוב בפסוק קדם זה? שכתוב ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען. **רבי** יצחק אמר רבי יוחנן, ברא הקדוש ברוך הוא את האדם והכנים בו ארבעה דברים הנחלקים בגוף. אמר רבי יהודה, המחופרים בגוף. רבי יצחק אמר

השבעתי אתכם בנות ירושלים – הנשמה אומרת לאותם הנשמות הזוכות להפנס לירושלים של מעלה, והם הנקראות בנות ירושלים על שזוכות לפנס שם, ולפיכך הנשמה אומרת להם השבעתי אתכם בנות ירושלים, אם תמצאו את דודי – זה הקדוש ברוך הוא. רב אמר, זה זיו אספקלריאה של מעלה. מה תגידו לו שחולת אהבה אני, להנות מזיו שלו ולהסתופף בצלו.

רב הונא אמר, שחולת אהבה אני – אותה התשוקה והכסוף שפספתי

אחד ליסודו כשיוצא האדם מן העולם הזה. רבי יהודה אמר
 המחברים בגוף בחייו, משמע מקרא דכתיב ותמת שרה, זה הגוף.
 בקרית ארבע, אלו הארבע יסודות. היא חברון, שהיו מחברים
 בגופו בחייו. בארץ כנען, בעולם הזה הבוחר אדם בזמן מועט:

ויבא אברהם לספר לשרה ולבנתה. היינו (דכתיב) דתנן כל שבעת
 הימים נפשו של אדם פוקדת לגופו ומתאבלת עליו, הרי
 הוא דכתיב, (איוב יד) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. כהאי
 גוונא ויבא אברהם לספר לשרה ולבנתה. ויבא אברהם, זו היא
 הנשמה. לספר לשרה, זה הגוף.

אמר רבי יצחק בשעה שהנשמה זוכה ועולה למקום מעלתה, הגוף
 שוכב בשלום וינות על משכבו הרי הוא דכתיב, (איוב נז) יבא
 שלום ינוחו על משכבותם, הליך נכחה. מאי הליך נכחה.

אמר רבי יצחק הנשמה הולך נכחה למקום הערן הגנוז לה.
 מאי משמע. אמר רבי יהודה מהאי משמע, נכחה כתיב,
 כה"א. ובשעה שאינה זוכה והיא ראויה לקבל עונשה הולכת
 משוממת ומבקרת בכל יום לגוף ולקבר.

לשון הקודש

יכאב ונפשו עליו תאבל. כמו זה, ויבא
 אברהם לספר לשרה ולבנתה. ויבא
 אברהם - זו היא הנשמה. לספר לשרה
 - זה הגוף.

אמר רבי יצחק, בשעה שהנשמה זוכה
 ועולה למקום מעלתה, הגוף שוכב
 בשלום וינות על משכבו. זהו שפתוב
 (ישעיה נז) יבוא שלום ינוחו על משכבותם
 הליך נכחו. מה זה הליך נכחו?

אמר רבי יצחק, הנשמה הליך נכחו
 למקום הערן הגנוז לה. מה משמיע? אמר
 רבי יהודה, מזה נשמע נכחה פתוב

הנחלקים בגוף, שהם חולקים להתפרש
 כל אחד ליסודו כשיוצא האדם מן
 העולם הזה. רבי יהודה אמר, המחברים
 בגוף בחייו, משמע מהפסוק שכתוב
 ותמת שרה - זה הגוף. בקרית ארבע -
 אלו ארבעה היסודות. היא חברון -
 שהיו מחברים בגופו בחייו. בארץ כנען
 - בעולם הזה הבוחר אדם בזמן מועט.

ויבא אברהם לספר לשרה ולבנתה.
 הינו ופכתובו ששנינו, כל שבעת הימים
 נפשו של אדם פוקדת לגופו ומתאבלת
 עליו. זהו שפתוב (איוב יד) אך בשרו עליו

אמר רבי יוסי האי קוליתא דקרדינותא, פד אזיל בסריחותא לכאן ולכאן אזל ומבקר לה לאתרה תריסר ירחי. פד נשמתא ההיא דאתחזיא לקבלא ענשא, אזלה לבר בעלמא ומפקדת לה לאתרה תריסר ירחי בבתי קברי ובעלמא.

אמר רבי יהודה תא תזוי, דכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו', אמר רבי אבא והא תנן דכד נשמתא היא בתשלומא עלאה, ניתוסף בה ה' ונקראת אברהם בתשלומא עלאה. והכא את אמר דכד ליתא זכאה כל פד דכתיב ויקם אברהם. עבדת מאן דיתיב בפרסייא נחית בגו זוטא תתאה.

אלא הכי גזרנא ויקם אברהם מעל פני מתו, דאמר רבי בו אמר רבי זריקא כשהנשמה ראויה לעלות למקום עדנה, קודם מגינה על הגוף הקדוש שיוצאת משם ואחר פד עולה למקום מעלתה, הדיא הוא דכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו זהו הגוף.

וידבר אל בני חת אלו שאר גופות הצדיקים שהם (ר"א ל"ג בני) חתחתים ונהלמים בעולם למען יראת קונם, חתים על

לשון הקודש

בשלמות עליונה, נוספת לה היא, ונקראת אברהם בשלמות עליונה, וכאן אתה אומר באשר אינו צדיק כל פד, שכתוב ויקם אברהם. עשית שמי שיושב בכסא יורד לתוך קטן תחתון?

אלא פד גזרתי - ויקם אברהם מעל פני מתו. שאמר רבי בו אמר רבי זריקא, כשהנשמה ראויה לעלות למקום עדנה, קדם מגנה על הגוף הקדוש שיוצאת משם, ואחר פד עולה למקום מעלתה. זהו שכתוב ויקם אברהם מעל פני מתו, זה הגוף.

וידבר אל בני חת - אלו שאר גופות

בה"א. ובשעה שאינה זוכה, והיא ראויה לקבל ענשה, הולכת משוממת ומבקרת בכל יום את הגוף ואת הקבר.

אמר רבי יוסי, עצם הקולית ורדו הקשה הזה, כשהולך בסריחות לכאן ולכאן, הולך ומבקר את מקומו שנים עשר חדשים. פד הנשמה ההיא שראויה לקבל ענש, הולכת בחוץ בעולם, ופוקדת את מקומה שנים עשר חדשים בבתי הקברות ובעולם.

אמר רבי יהודה, בא ראה שכתוב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו'. אמר רבי אבא, והרי שנינו שבאשר הנשמה היא

שָׁהִם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָא, וְאִמָּאֵי צְרִיכָה לָהּוּ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כֻּלָּא בְּמַנְיָנָא
בְּתִיבִין, וְעַל (דְּתַנִּי ד"א בַּא הַנִּי הַהוּא) גּוֹפֵא בְּמַנְיָנָא עִמְהוֹן. וּמָה אָמַר לָהּ
בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס וּבְדֶרֶךְ כְּבוֹד.

גַּר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם וְגו' דְּהֵאֵי גּוֹפֵא יְהוּי בְּמַנְיָנָא חַד עִמָּכֹן
בְּחַבְרָא דָּא. אָמַר רַבִּי רֵאֵה מַה כְּתִיב וַיַּעֲנוּ בְנֵי חַת אֶת
אֲבָרְהָם וְגו'. כְּמוֹ כֵּן בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב
שָׁמַעְנוּ אֲדוֹנֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתְּהָ בְּתוֹכְנוּ.

מָאֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתְּהָ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס קוֹדֵם שֵׁיַעַצ הַצְּדִיק מִן
הָעוֹלָם, בַּת קוֹל יוֹצֵאת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן
הָכִינוּ מְקוֹם לְפָלוּנֵי שְׂיָבָא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים מֵאֵת אֱלֹהִים
מְלַמְעֵלָה אֶתְּהָ נְשִׂיא בְּכָל יוֹם בְּתוֹכְנוּ, בְּמַבְחָר קְבָרֵינוּ בְּמַבְחָר
הַצְּדִיקִים בְּחַבְרַת הַצְּדִיקִים הַמּוֹבְחָרִים מִנָּה אוֹתוֹ הַכְּנִיסָהוּ
בְּחֶשְׁבוֹן עִמָּנוּ, וְאִישׁ מִמָּנוּ לֹא יִמְנַע אֶת הַמַּנְיָן כִּי כוֹלְנוּ שְׂמַחִים בּוֹ
וּמְקַדְיָמִים לוֹ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן (דף קכד ע"א) **פְּזִי תָא חַזִּי, פִּיּוֹן שְׁהַנְּשָׂמָה פּוֹנַעַת בְּהֵם**

לשון הקודש

מַה זֶה נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתְּהָ? אָמַר רַבִּי
פִּנְחָס, קֹדֵם שֵׁיַעַצ הַצְּדִיק מִן הָעוֹלָם, בַּת
קוֹל יוֹצֵאת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
בְּגֵן עֵדֶן; הָכִינוּ מְקוֹם לְפָלוּנֵי שְׂיָבָא
לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים, מֵאֵת אֱלֹהִים
מְלַמְעֵלָה אֶתְּהָ נְשִׂיא בְּכָל יוֹם בְּתוֹכְנוּ.
בְּמַבְחָר קְבָרֵינוּ, בְּמַבְחָר הַצְּדִיקִים,
בְּחַבְרַת הַצְּדִיקִים הַמּוֹבְחָרִים מִנָּה אוֹתוֹ,
הַכְּנִיסָהוּ בְּחֶשְׁבוֹן עִמָּנוּ, וְאִישׁ מִמָּנוּ לֹא
יִמְנַע אֶת הַמַּנְיָן, כִּי כוֹלְנוּ שְׂמַחִים בּוֹ
וּמְקַדְיָמִים לוֹ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן פְּזִי, בַּא רֵאֵה, פִּיּוֹן
שְׁהַנְּשָׂמָה פּוֹנַעַת בְּהֵם וְתִדּוֹן, לְאַחַר כֶּךָ

הַצְּדִיקִים שָׁהִם וּד"א בְּגֵן חַתְּחַתִּים
וְנִהְלָמִים בְּעוֹלָם לְמַעַן יֵרָאֵת קוֹנָם, חַתִּים
עַל שָׁהִם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָא. וְלָמָּה צְרִיכָה
אוֹתָם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל בְּתוֹבִים
בְּמַנְיָן, וְעַל וְשִׁתִּיה, ד"א זֶה הִיָּה אוֹתוֹ הַגּוֹף
בְּמַנְיָן עִמָּהֶם. וּמָה אָמַר לָהֶם בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס
וּבְדֶרֶךְ כְּבוֹד?

גַּר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם וְגו'. שְׁהַגּוֹף הַזֶּה
יְהִיָּה בְּמַנְיָן אַחַד עִמָּכֶם בְּחַבְרַת הַזֶּה.
אָמַר רַבִּי, רֵאֵה מַה בְּתוֹב, וַיַּעֲנוּ בְנֵי חַת
אֶת אֲבָרְהָם וְגו'. כְּמוֹ כֵּן בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד,
בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס. זֶהוּ שְׂכָתוֹב שָׁמַעְנוּ אֲדֹנֵי
נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתְּהָ בְּתוֹכְנוּ.

ותדון, לאחר כך פונעת לאותו המלאך הממנה עליהם דתנן מלאך ממנה על בתי קברי ודומה שמו, והוא מכריז ביניהם בכל יום על הצדיקים העתידים ליכנס ביניהם, ומיד פונעת בו כדי לשפן הגוף בבטחה ובמנוחה ובהנאה, (עלמה) הדא הוא דכתיב וידבר אל עפרון.

אמר רבי ייסא זה המלאך הנקרא דומה, ולמה נתפנה שמו עפרון, על שהוא ממונה על שוכני עפר. והופקדו בידו כל פנקסי הצדיקים וחסרות החסידים השוכנים בעפר, והוא עתיד להוציאם בחשבון.

ותאנא אמר רבי אלעזר, לעתיד לבא כשיפקוד הקדוש ברוך הוא להחיות המתים, יקרא למלאך הממונה על הקברות, ודומה שמו, ויתבע ממנו מנין כל המתים הצדיקים והחסידים ואותם גרי הצדק ושנהרגו על שמו, והוא מוציאם בחשבון כמו שנמלם (שמות צ"ב) בחשבון, הדא הוא דכתיב (ישעיה מ) המוציא במספר צבאם וגו' איש לא נעדר.

ותאנא אמר רבי שמואל ברבי יעקב, נפשות הרשעים נתונות

לשון הקודש

להוציאם בחשבון. ולמדנו, אמר רבי אלעזר, לעתיד לבא כשיפקוד הקדוש ברוך הוא להחיות המתים, יקרא למלאך הממנה על הקברות, ודומה שמו, ויתבע ממנו מנין כל המתים הצדיקים והחסידים ואותם גרי הצדק ושנהרגו על שמו, והוא מוציאם בחשבון כמו שנמלם בחשבון. והו שכתוב (ישעיה מ) המוציא במספר צבאם וגו' איש לא נעדר.

ולמדנו, אמר רבי שמואל ברבי יעקב, נפשות הרשעים נתונות בידו של

פונעת לאותו המלאך הממנה עליהם. ששנינו, מלאך הממנה על בתי הקברות ודומה שמו, והוא מכריז ביניהם בכל יום על הצדיקים העתידים לכנס ביניהם, ומיד פונעת בו כדי לשפן הגוף בהשקט ובבטחה ובמנוחה ובהנאה ועלייה. והו שכתוב וידבר אל עפרון.

אמר רבי ייסא, זה המלאך הנקרא דומה. ולמה נתפנה שמו עפרון? על שהוא ממנה על שוכני עפר, והפקדו בידו כל פנקסי הצדיקים וחסרות החסידים השוכנים בעפר, והוא עתיד

בִּידוֹ שֶׁל מֶלֶאךָּ זֶה שְׁשֵׁמוֹ דוּמָה, לְהַכְנִיִּסָם בְּגִיהָנָם וְלָדוֹן שָׁם, וְכִיּוֹן שְׁנַמְסְרוֹת בִּידוֹ, שׁוֹב אֵינָן חוֹזְרוֹת עַד שְׁיִכְנְסוּ לְגִיהָנָם, וְזֶה יִרְאֵת דָּוִד שְׁנִתְיִירָא כְּשֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ עוֹן שְׁנֵאמַר (תהלים צד) לִוְלִי יִי עֲזָרְתָה לִי כַמְעַט שְׁכַנָּה דוּמָה נִפְשִׁי. אָמַר רַבִּי יִיסָא הִנְשַׁמָּה פּוֹנְעַת לוֹ לְהַכְנִיִּס אוֹתוֹ גּוֹף עִם שְׂאָר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים בְּחֻשְׁבוֹנָם הֲדָא הוּא דְכָתִיב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן וְגו'.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם הַמֶּלֶאךָּ קוֹדֵם וְאוֹמֵר לוֹ. רְאֵה מָה פְּתִיב לְמַעְלָה וְעֶפְרוֹן יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת, שְׁחַתּוֹ לְשִׁפּוֹן בְּעֶפְרָה. וְהוּא מְקַדִּים וְאוֹמֵר לוֹ לְהַכְנִיִּס אוֹתוֹ הַגּוֹף בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים, הֲדָא הוּא דְכָתִיב וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאֲזֵנֵי בְנֵי חַת לְכָל בְּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר. מָאִי לְכָל בְּאֵי שַׁעַר עִירוֹ. רַב נַחֲמָן אָמַר אֵינּוֹן דְּעָאֵלוּ בְּכַתֵּב חוֹשְׁבֵן פְּנֻקְסִיָּה, דְּאָמַר רַב נַחֲמָן וְהָכִי אַתְגְּזֹר (על חֻשְׁבוֹן, עַל יְדוּי דְרוּמָה עָאֵלִין בְּבִתֵּי קַבְרֵי וּבְחוֹשְׁבֵן פְּתֻקָּא זְמִין לְאַפְקָא לוֹן וְהוּא מְמוּנָה עַל דִּיִּירֵי עֶפְרָא.

מָהוּ הַשְּׂדָה נִתְתִּי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַפְּקָדָא דְשַׁלּוּחַ וּמְנוּחָה רַבָּה. אָמַר רַבִּי שְׁלום בַּר מַנְיוּמִי אֵין לָךְ כָּל

לשון הקודש

יִשָּׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת. שְׁחַתּוֹ לְשִׁפּוֹן בְּעֶפְרָה, וְהוּא מְקַדִּים וְאוֹמֵר לוֹ לְהַכְנִיִּס אוֹתוֹ הַגּוֹף בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאֲזֵנֵי בְנֵי חַת לְכָל בְּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר. מָה זֶה לְכָל בְּאֵי שַׁעַר עִירוֹ? רַב נַחֲמָן אָמַר, אוֹתָם שְׁנַכְנְסוּ בְּכַתֵּב חֻשְׁבוֹן פְּנֻקְסוֹ. שְׂאָמַר רַב נַחֲמָן, וְכָד נִגְזֹר (עַל חֻשְׁבוֹן, עַל יַד דוּמָה נְכַנְסִים לְבִתֵּי הַקַּבְרוֹת, וּבְחֻשְׁבוֹן הַפְּתָק עֲתִיד לְהוֹצִיא אוֹתָם, וְהוּא מְמוּנָה עַל שׁוֹכְנֵי הָעֶפְרָה.

מָה זֶה הַשְּׂדָה נִתְתִּי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר

מֶלֶאךָּ זֶה שְׁשֵׁמוֹ דוּמָה לְהַכְנִיִּסָם בְּגִיהָנָם וְלָדוֹן שָׁם. וְכִיּוֹן שְׁנַמְסְרוֹת בִּידוֹ, שׁוֹב אֵינָן חוֹזְרוֹת, עַד שְׁיִכְנְסוּ לְגִיהָנָם. וְזֶה יִרְאֵת דָּוִד שְׁנִתְיִירָא כְּשֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ עוֹן, שְׁנֵאמַר (תהלים צד) לִוְלִי הִי עֲזָרְתָה לִי כַמְעַט שְׁכַנָּה דוּמָה נִפְשִׁי. אָמַר רַבִּי יִיסָא, הִנְשַׁמָּה פּוֹנְעַת לוֹ לְהַכְנִיִּס אוֹתוֹ גּוֹף עִם שְׂאָר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים בְּחֻשְׁבוֹנָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן וְגו'.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, הַמֶּלֶאךָּ קוֹדֵם וְאוֹמֵר לוֹ: רְאֵה מָה פְּתִיב לְמַעְלָה - וְעֶפְרוֹן

צדיק וצדיק מאותם העוסקים בתורה שאין לו מאתים עולמות
 וכסופין בשביל התורה הךא הוא דכתיב, (שיר השירים ח) ומאתים
 לנוטרים את פריז, ומאתים על שמוסרים עצמם בכל יום כאילו
 נהרגו על קדושת שמו, נצחו כהאי פסוקא (נ"א וכן אמרו כהאי פסוקא)
 דכתיב ואהבת את יי וגו'.

ותאנא כל המכוין לבו כהאי פסוקא כדי למסור נפשו על קדושת
 שמו מעלה עליו הפתוב כאלו נהרג בכל יום עליו, הךא
 הוא דכתיב, (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום. אמר רב נחמן כל
 המוסר נפשו כהאי פסוקא נוחל ארבע מאות עולמות לעולם הבא.
 אמר רב יוסף והא תנן מאתים. אמר רב נחמן מאתים על התורה,
 ומאתים על שמסר עצמו בכל יום על קדושת שמו.

ואבריהם זמן בא בימים וגו'. מתניתין. אמר רבי אלעזר על כל
 פנים כך הוא דהאי מתניתין שפיר, דאתעביד נשמתא
 ההוא דכתיב ביה (יחזקאל א) והנה אופן אחד בארץ אצל החיות
 לארבעת פניו. כדאמור בההיא מתניתא קמיתא.

לשון הקודש

מעלה עליו הפתוב כאלו נהרג בכל יום
 עליו. והו שפתוב (תהלים מד) כי עליך
 הרגנו כל היום. אמר רב נחמן, כל
 המוסר נפשו בפסוק זה, נוחל ארבע
 מאות עולמות לעולם הבא. אמר רב
 יוסף, והרי שנינו מאתים? אמר רב
 נחמן, מאתים על התורה – ומאתם על
 שמסר עצמו בכל יום על קדשת שמו.
ואבריהם זמן בא בימים וגו'. משנה:
 אמר רבי אלעזר, על כל פנים כך הוא,
 שהמשנה הזו יפה, שנעשית הנשמה,
 ההוא שפתוב בו (יחזקאל א) והנה אופן

בו? אמר רבי יוסי, אוצר של שלוח
 ומנוחה רבה. אמר רבי שלום בר
 מניומי, אין לך כל צדיק וצדיק מאותם
 העוסקים בתורה שאין לו מאתים
 עולמות וכסופים בשביל התורה. והו
 שפתוב (שיר ח) ומאתים לנוטרים את
 פריז. ומאתים על שמוסרים עצמם בכל
 יום כאלו נהרגו על קדשת שמו, ונצחו
 כמו הפסוק הזה. וכן אמרו בפסוק הזה
 שכתב ואהבת את ה' וגו'.
ולמדנו, כל המכוין את לבו בפסוק
 הזה כדי למסר נפשו על קדשת שמו,

אמר ליה רבי אבא לימא לן מר מההיא מתניתין אמר ליה הכי אתפרש בתלת עשר מכילן דרחמי בפרשתא דיליה, אבל הכא אית לן למימר. פתח ואמר (שיר השירים ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה וגו'. אמר רבי אלעזר מאי היא דאנן קרינן הכא בשיר השירים לישנא דנוקבתא, והתם באורייתא לישנא דדכורא. **אלא** אמר רבי אלעזר הכא בתורה נקרא בלשון זכר אצל הגוף מפני שהגוף אצל הנשמה כאשה אצל הזכר, והנשמה לגבי מעלה, בנקבה בפני הזכר וכל אחד מעלתו יורש.

תנן התם בארבעה פעמים (נ"א בשנה) בשעה בכל יום, ערן מנטף על הגן, ויוצא מאותם הטפות נהר גדול המתחלק לארבעה ראשים, ושמונה וארבעים טפות מנטף בכל יום ומשם שבעים אילני הגן הךא הוא דכתיב, (תהלים קד) ישבעו עצי יי. רבי תנחום אמר מהכא (תהלים קד) משקה הרים מעליותיו, איזו היא עליה זהו ערן. וערן באיזה מקום הוא. רבי יהודה אמר למעלה מערבות הוא. רבי יוסי אמר בערבות הוא, דהא תנן שם גנזי חיים טובים, ברכה ושלום

לשון הקודש

נקרא בלשון זכר אצל הגוף, מפני שהגוף אצל הנשמה כאשה אצל הזכר, והנשמה כלפי מעלה בנקבה בפני הזכר, וכל אחד יורש מעלתו.

שנינו שם, בארבע פעמים (בשנה) בשעה בכל יום הערן מנטף על הגן, ויוצא מאותם הטפות נהר גדול המתחלק לארבעה ראשים, ושמונה וארבעים טפות מנטף בכל יום, ומשם שבעים אילני הגן. זהו שכתוב (תהלים קד) ישבעו עצי הי. רבי תנחום אמר, מפאן (שם) משקה הרים מעליותיו. איזו היא עליה? זהו ערן. וערן באיזה מקום הוא?

אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו, כמו שאמור פאותה הפריתא הראשונה.

אמר לו רבי אבא, יאמר לנו מר מאותה המשנה. אמר לו, כך התפרש בשלש עשרה מדות הרחמים בפרשה שלו, אבל פאן יש לנו לומר. פתח ואמר, (שיר ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה וגו'. אמר רבי אלעזר, מה היא שאננו קוראים פאן בשיר השירים לשון נקבה, ושם בתורה לשון זכר?

אלא אמר רבי אלעזר, פאן בתורה